

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2022. május 4.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

minden vizsgázó számára

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal kell javítani az alábbiak szerint.**

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet	[]
4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)	_____
5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma
(aláhúzás hullámos vonallal)	~~~~~
6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)	=====

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza a válaszban elvárt elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet jelöl meg (de nem az összeset), akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem: **0,5 vagy 1 pont** (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)

Rossz válasz: **0 pont**

Hiányzó válasz: **0 pont**

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni (lehet pl. 3,5 pont).

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

II. A szöveges (kifejtendő) feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **kettő** feladat értékelhető:

egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **két** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mindkét megoldását ki kell javítani, és a magasabb pontszámút kell figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13. és a 16. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani a vizsgapontszámot (mely középszinten azonos az összpontszámmal).

a) Feladatmegértés

2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.

1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.

0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra nem szerzett pontot.
--

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

b) Tájékozódás térben és időben

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „**T**”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot.

2 pont akkor adandó, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.

1 pont akkor adandó, ha a megadott számú elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.

0 pont akkor adandó, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú esszénél 2-2 pont adható.

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓*Tidő*, illetve ✓*Tér*), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „**K**”-val jelöli.

A rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (**K1**) 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

2 pont akkor adandó, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

1 pont akkor adandó, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

0 pont akkor adandó, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.
--

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A hosszú esszénél külön kell pontozni az ún. általános (**K1**) és a konkrét (**K2**) történelmi fogalmakat. A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre a rövid (**K2**) és a hosszú esszénél (**K3**) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

2 pont akkor adandó, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
1 pont akkor adandó, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
0 pont akkor adandó, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

d) Ismeretszerzés, a források használata, eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

Az *Ismeretszerzés, a források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és az *Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszelemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszelem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. Egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan) az alábbiak szerint:

3 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓E1 külön jelölve, ha a rögzítés és a megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni az eseményeket alakító tényezőkre adott részpontokat (pl. ✓E1).

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat – rövid feladatoknál 2-3 sorban, hosszú feladatoknál 4-5 sorban – befejezhető, és az abban szereplő válaszelemek is értékelhetők. A további sorokban szereplő válaszelemek nem értékelhetők.

4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése

A részletes javítás elvégzése után a feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Az I. és a II. összetevőben elért pontszámokat összegezni kell.

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Kereszténység (Elemenként 1, összesen 4 pont.)

- a) (Szent) Pál (apostol)
- b) (Názáreti) Jézus (Krisztus)
- c) 2.
- d) 3.

2. A középkori uradalom (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1. szántó(föld) 2. majorság
- b) (három)nyomásos (gazdálkodás) (Elfogadható még: kétnyomásos (gazdálkodás).)
- c) 1.

3. Géza fejedelem (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) a pogányság felszámolása *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- b) 997. *(Az évszám a végére tett pont nélkül is elfogadható.)*
- c) Pannonhalma
- d) (I. / Szent) István (király)

4. A kora újkori kultúra (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	A kép betűjele
a) Megépítése összefüggésbe hozható az ellenreformáció és katolikus megújulás kibontakozásával.	C
b) Az abszolutista uralom jelképévé vált, a rá jellemző fényűzés a királyi hatalom erejét mutatja.	A
c) Jól láthatóan megjeleníti az Európán kívüli világ iránt megnövekvő érdeklődést.	D

d) barokk (stílus)

5. Rákóczi-szabadságharc (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 4.
- b) 3.
- c) 2.
- d) 3.

6. Ipari forradalom (Elemenként 1, összesen 4 pont.)

- a) (kikötésre alkalmas) tengerpart / öböl (Elfogadható még: kikötő.)
 - b) szénmezők / szénbányák
 - c) vasút(építés)
 - d) gyapot
- (Az a)–c) válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók.)

7. Dualizmus kori gazdaság (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Változások	Csak az A) betűjelű forrás mutatja	Csak a B) betűjelű forrás mutatja	Mindkettő mutatja	Egyik sem mutatja
a) A korszakban Magyarországon is kibontakozott az ipari forradalom.			X	
b) A korszakban visszaesett a mezőgazdasági termelés.				X
c) A legjelentősebb gazdasági ágazattá 1913-ra az ipar vált.				X
d) A mezőgazdasági termelés a kiegyezéstől a századfordulóig kétszeresére nőtt.		X		

8. Első világháború (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Allítás	Sorszám
a) A kép három, egymással szövetséges hatalmat jelenít meg.	3.
b) A kép közvetlenül a Szerbia legyőzését követő helyzetet mutatja be.	2.
c) A kép egy olyan nagyhatalmat mutat be, mely éppen a negyedik szomszédos állammal kerül hadiállapotba.	3.
d) A kép kizárólag a keleti / orosz front eseményeire utal.	1.

9. Magyarország a második világháborúban (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Források	Lengyelország megtámadása	Jugoszlávia megtámadása	A Szovjetunió megtámadása
A)		X	
B)	X		
C)			X
D)		X	

10. Az Európai Unió (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1.
b) 5.
c) B), E)

11. Határon túli magyarság (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

- a) Csehszlovákia
b) lakosságcsere(-egyezmény)
c) asszimiláció / természetes fogyás / betelepítések / kivándorlás (A felsoroltak közül bármelyik két válasz bármely sorrendben elfogadható.)
d) falurombolás
e) A falurombolás során először a magyarlakta településeket kezdték felszámolni. / A magyar etnikai tömbök felszámolására törekedtek. / A városokba költöztetett magyarok asszimilációja is cél volt. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

12. A háztartás pénzügyei (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Meghatározás	Bevétel
a) A gyermekek után, a gyermekek 18 éves koráig alanyi jogon járó havi rendszerességgel folyósított támogatás.	családi pótlék
b) Meghatározott életkor / munkában töltött idő után járó járadék. Összege függ a szolgálati időtől és a korábbi jövedelemtől.	nyugdíj
c) A tulajdonosnak járó bevétel saját ingatlanának másvalaki számára történő használati jog átengedése után.	bérleti díj
d) A kisgyermekét otthon nevelő szülő részére rendszeresen folyósított jövedelem.	gyes

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Felvilágosodás

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a felvilágosodás Isten- és emberképét mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy a felvilágosodás a (17. és a) 18. században bontakozott ki, és rögzíti a téma valamely térbeli elemét (pl. Angliából indult ki, Franciaország számított a központjának, Európában – és Észak-Amerikában – terjedt el).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. felvilágosodás, racionalizmus, természetes / emberi jogok, tolerancia / vallási türelem / deizmus / nevelés / erkölcs.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzíti a forrás lényegét (pl. az égitestek – fizikai – törvényeknek engedelmeskednek; a teremtés tudatos / nem véletlenszerű cselekedet volt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Isten a világot törvényeivel együtt teremtette; nincs szükség folyamatos isteni beavatkozásra; a világ megismerhető; Newton deista felfogást vallott).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti a természetes jogokat (az élethez, a szabadsághoz és a tulajdonhoz való jog), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezek a jogok mindenkit megilletnek / nem vonhatók el; ez a népszuverenitás / a társadalmi szerződés alapja).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a felvilágosodás során előtérbe került a racionális gondolkodás / az emberi értelem, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezért lehetséges az ember nevelése / felvilágosítása; ez teszi lehetővé a világ megismerését; az ész is Isten adománya; a tudás másik forrása a tapasztalat; a felvilágosodás gondolkodóinak többsége egyházellenes volt).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

14. Horvátország függetlenné válása (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó bemutatja Horvátország Jugoszláviából történő kiválásának okait és folyamatát. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti a téma egy időbeli elemét (pl. Jugoszlávia szétesése /a délszláv válság 1991-ben vette kezdetét, 1995-ben ért véget a háború). Rögzít egy térbeli elemet (pl. Horvátországban éltek szerbek, Szerbiában / Boszniában éltek horvátok, USA-ban / Daytonban kötötték meg a békét).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. állam, kisebbség / többség / etnikum / nemzet / nemzetiség, függetlenség, tagköztársaság / szövetségi állam.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzít egy tényt a táblázat adataival kapcsolatban (pl. Horvátország a második legnagyobb népességű / a második leggazdagabb tagállam volt; Szerbia jóval szegényebb volt az északnyugati tagállamoknál; a horvátok életszínvonala magasabb volt a szerbekénél), és ezzel kapcsolatosan érdemi megállapítást tesz (pl. az elszakadási szándékot erősítette a jó gazdasági helyzet; a horvátok nem akarták fedezni a többi tagköztársaság felzárkózását; a horvátok fő bevételeit a tengerparti turizmus adta / a tengerpartra a szerbek is igényt tartottak).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti a téma etnikai vonatkozását (pl. Horvátország kiválásának etnikai okai is voltak; Horvátország kiválása felerősítette az etnikai ellentéteket), és ezzel kapcsolatosan lényegi megállapítást tesz (pl. a különböző népcsoportok nacionalizmusa szerepet játszott a konfliktusban; a szerbek és horvátok között vallási különbség van; a háború idején előfordultak a civil lakosság / más nemzetiségűek elleni erőszakos események; az etnikai tisztogatások célja a homogén nemzetállamok létrehozása volt).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy Horvátország kikiáltotta a függetlenségét, ezért háború robbant ki, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a háború kiterjedt Bosznia területére is; a szerbek katonai fölényben voltak; a horvát területekért vívott háborúban a szerbek vereséget szenvedtek; a daytoni egyezmény elismerte Horvátország függetlenségét; a háború lezárását a NATO beavatkozása kényszerítette ki; amerikai közvetítés eredménye volt a béke).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

15. Kossuth Lajos programja		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó bemutatja Kossuth politikai, társadalmi és gazdasági elképzeléseit. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzít a téma valamely időbeli elemét (pl. a reformkor időbeli határai: 1825/1830/1832–1848, Kossuth az Országgyűlési Tudósításokat 1832–1836 között írta, Kossuth volt a Pesti Hírlap szerkesztője:1841–1844).	0–2
	T2 Rögzíti a téma valamely térbeli elemét (pl. Magyarország ekkor a Habsburg Birodalom része volt; az országgyűléseket Pozsonyban tartották, a nemzetiségek főként a peremterületeken éltek).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. gazdaság, ipar, nemzet, nemzetiség.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. örökváltság, érdekegyesítés / polgári átalakulás, védővám, közteherviselés.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egyet a Védegylet idézett céljai közül (pl. ösztönözte a belföldi iparcikkek fogyasztását / külföldi árucikkek kiszorítását; Magyarország gazdasági önállóságának megteremtését remélte; a pénz kiáramlásának megakadályozására törekedett), és ezzel kapcsolatban érdemi megállapítást tesz (pl. Kossuth támogatta az iparfejlesztést; az iparfejlődést a politikai önállóság feltételének tekintette; az iparfejlesztés érdekében közreműködött a Gyáralapító Társaság létrehozásában; védővámok bevezetését szorgalmazta; a Védegylet egyik alapítója Kossuth volt).	0–3
	F2 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. Kossuth bírálta a parlamenti rendszer / felelős kormány / alkotmányosság hiányát; Kossuth a népképviselőt bevezetését szorgalmazta), és ezzel kapcsolatban érdemi megállapítást tesz (pl. Kossuth a polgári átalakulást / érdekegyesítést szorgalmazta; a népfelség érvényesülését szorgalmazta; megalakult az Ellenzéki Kör / Párt).	0–3
	F3 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a reformellenzék állampolgárságot / polgári jogokat / jogegyenlőséget kínált a nemzetiségeknek; a nemzetiségek az állam részét képezik; a jogokért cserébe hazaszeretetet várt), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a polgári jogegyenlőség megteremtésétől várták a nemzetiségi ellentétek feloldását; a nemzetiségi lakosok többsége a jobbágysághoz tartozott; a liberális nacionalizmus / az egy politikai nemzet gondolatát tükrözte; csak egyéni jogokat kívántak biztosítani a nemzetiségek számára; Kossuth az „egy politikai nemzet” gondolatát fogalmazta meg).	0–3

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy Kossuth a reformellenzék / liberális ellenzék vezetője volt, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. országgyűlési tudósítói / újságírói tevékenysége tette ismertté a nevét; a Pesti Hírlapban összegezte a reformellenzék programját; Kossuth az Ellenzéki Kör / Párt programjának egyik kidolgozója volt; népszerűségéhez jelentősen hozzájárult a Habsburgok parancsára történő letartóztatása; a korszak végén országgyűlési követ volt).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy Kossuth javasolta a kötelező örökváltságot / jobbágyfelszabadítást (állami kárpótlással), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az önkéntes örökváltság sikertelensége miatt javasolta; a jobbágyok telkük tulajdonosává / szabad polgárokká váltak volna; javaslata az érdekegyesítést szolgálta; a kárpótlás alapját a közteherviselés bevezetése képezte volna).	0–3
	E3 Rögzíti Kossuth viszonyulását a Habsburg-udvarhoz (pl. Kossuth nagyobb önállóságot akart a birodalmon belül; Kossuth vállalta volna a konfliktust az udvarral; Kossuth nem akart kiszakadni a Habsburg Birodalomból), és ezzel kapcsolatban érdemi megállapítást tesz (pl. Kossuth hangvétele radikális volt; Kossuth Ausztriának is alkotmány bevezetését szorgalmazta; Kossuth perszonálunió irányába alakította volna át Ausztria és Magyarország kapcsolatát). <i>vagy</i> Rögzít egy tényt Kossuth és Széchenyi István vitájának tartalmával kapcsolatban (pl. Kossuth radikálisabb reformokat akart; Kossuth a köznemességre kívánt támaszkodni; a reformok sorrendjében nem értettek egyet; Széchenyi az udvarral való együttműködésben látta a felemelkedés útját), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a reformpártiak többsége Kossuth mellé állt / Széchenyi elszigetelődött; Kossuth sem akarta Magyarország elszakadását a birodalomtól, de több önállóságot követelt; Széchenyi a gazdaságra koncentrált, míg Kossuth a politikai / társadalmi átalakításra; Kossuth hajlandó volt konfliktust vállalni a Habsburgokkal; Kossuth érdekegyesítéssel / valamennyi társadalmi réteg megszólításával kívánta elősegíteni a polgári átalakulást).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

16. Kádár-rendszer		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a Kádár-rendszer politikai jellemzőit mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a Kádár-korszak időbeli határait: 1956–1988/89.	0–2
	T2 Rögzíti, hogy a korszakban Magyarország a szovjet tömb része volt / szovjet megszállás alatt állt.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. állam, hatalom, egypártrendszer, népköztársaság.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. pártállam, MSZMP, besúgó, személyi kultusz.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a korszakban a választások eredményeit meghamisították; előfordult, hogy 100% fölötti eredményt hoztak ki), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a választások formálisak voltak / a demokrácia látszatát keltették; a választásokon a jelölteket a Hazafias Népfront állította; más jelölt híján csak a Hazafias Népfront / MSZMP jelöltjeire lehetett szavazni).	0–3
	F2 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. az egyházat megfigyelés alatt tartották; a Belügyminisztériumnak minden eszköze megvolt az egyház elleni fellépésre; az egyházat reakciós szervezetnek tartották), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a rendszer ideológiai alapjai nem változtak meg 1956 után sem; a vallásos világnézetet továbbra is elítélték; a vallásellenesség a marxista ideológiából következett; az egyházellenes intézkedések kevésbé durva eszközökkel zajlottak; a kirívó törvénytelenégeket igyekeztek elkerülni).	0–3
	F3 Rögzít a képek alapján, hogy Rákosival ellentétben Kádár egyszerű emberként jelenik meg, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Kádár-korszakban nem volt személyi kultusz; Kádár személye megkérdőjelezhetetlen volt; Kádár megközelíthetőnek / puritánnak mutatkozott).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és	E1 Rögzíti, hogy a rendszer pártállami / egypárti diktatúra volt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a rendszer a marxista ideológiát érvényesítette; a szabadságjogokat nem tartották tiszteletben; az állampárt az MSZMP volt; az állami tisztségeknek / intézményeknek nem volt súlya a párt mellett; az országgyűlés csak látszatintézményként működött; nem működhetek a párttól független intézmények).	0–3
	E2 Rögzíti a kádári alku / kiegyezés jelenségét (pl. „Aki nincs ellenünk, az velünk van.”), és megmagyarázza annak lényegét (pl. az életszínvonal emelésével igyekeztek csökkenteni a politikai elégedetlenséget / elkerülni az újabb forradalmat; a rendszer nem várta el az aktív támogatást, de nem tűrte el a nyílt ellenállást).	0–3

probléma- központú gondolkodás	E3 Rögzíti, hogy különböző intézményekkel továbbra is fenntartották a társadalom fölötti ellenőrzést, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a „három T” jegyében ellenőrizték a kulturális életet; a sajtó pártállami irányítás alatt állt); <i>vagy</i> említ legalább két intézményt (pl. Belügyminisztérium III/III-as ügyosztály / besúgóhálózat / ügynökök / KISZ / SZOT / úttörő mozgalom).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:

4. <https://www.divento.com/en/paris/4987-chateau-de-versailles.html>
<https://www.flickr.com/photos/mega4000/5522918915>
- <http://www.pestmegye.hu/ertektar/3470-savoyai-kastely-rackeve>
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peter_Paul_Rubens_083.jpg
6. <https://fawcettworkshop.weebly.com/the-industrial-revolution.html>
8. <http://www.ww1-propaganda-cards.com/r009slide.html>
<http://www.metropostcard.com/war7b-bulgaria.html>
<http://www.metropostcard.com/war7b-austria1.html>
10. https://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/glance/budget_glance_hu.pdf
11. <http://www.kia.hu/konyvtar/erdely/erdmagy.htm>
16. <https://mult-kor.hu/>, <http://elteonline.hu>